

7/3488
G.K. 99

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.204/2444/8154
Konu : Yazılı soru önergesi

13/12/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 29/03/2016 tarihli ve 43452547-120.07-26966 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3488 Esas Nolu soru önergesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EKLER:

- 1 - Soru önergesi cevabı (1 adet)
- 2- 15/08/2016 tarihli ve 14675 sayılı yazı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı :56020453/2016-610.01-E.204/2361/7986
Konu : Yazılı soru önergesi

13. / 12. / 2016

Sayın Çetin Osman BUDAK
Antalya Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/3488 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 650 sayılı "Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin 26/08/2011 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği malûmlardır. Kararnamenin 1. maddesiyle, "2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 13/A maddesine hüküm eklenerek, Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği yapmak suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin, ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi, belge ve görüşlerini istemek, savunmaları hazırlamak ve gerektiğinde oturumlara temsilci göndermek ve diğer görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Bakanlığımız ile Dışişleri Bakanlığı arasında imzalanan 14 Kasım 2011 tarihli işbirliği protokolü gereğince; 1 Mart 2012 tarihinden geçerli olmak üzere, daha evvel Dışişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) yapılan başvurularda Hükümeti savunma ve AİHM'in ihlâl kararlarının icrası görevi, dış politikayı ilgilendiren başvurular ve Devlet başvuruları için öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla, Bakanlığımız tarafından üstlenilmiştir.

II- AİHM'in Ülkemiz hakkında vermiş olduğu ihlâl kararları, yeni kararlar olmayıp 1994 yılından bu yana verilen ve biriken kararlardan oluşmaktadır. Herhangi bir uygulamanın AİHM'e götürülebilmesi için iç hukuk yollarının tamamının tüketilmesi gerektiği ve AİHM'in kendisine yapılan bir başvuru hakkında ortalama 5 yıl sonra karar verebildiği dikkate alındığında, bugün verilen bir ihlâl kararının konusunu, yaklaşık on yıl önce ortaya konulan bir uygulama oluşturmaktadır. Yapılan yargı reformları da yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren yürütülecek uygulamaları etkileyeceğinden, gelecekte yaşanacak insan hakkı ihlallerinin azalması, bugün yapılan bu çalışmaların başarısını ortaya koyacaktır.

III- AİHM'e yapılan bir başvuru, AİHM tarafından Ülkemize iletildiği zaman bilgi sahibi olunmaktadır. Başvuruların, AİHM tarafından Ülkemize iletilmesi, yapıldığı yıla göre değil, kendi kurduğu sistem çerçevesinde ele alma sırasına göre gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, AİHM'e hangi yılda kaç başvuru yapıldığı, ancak AİHM tarafından yapılacak bir istatistikî çalışma sonucunda öğrenilebilecek bir konudur.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

AİHM'e yapılan başvurulara ilişkin Bakanlığımızdaki veriler ise, başvuruların karara bağlandığı yıla göre hazırlanmıştır. Buna göre;

1- AİHM tarafından 2012 yılında 117, 2013 yılında 118 ve 2014 yılında 94, 2015 yılında 79 ihlâl kararı verildiği; ihlâl kararlarının, adil yargılanma hakkı, işkence ve kötü muamele yasağı, yaşam hakkı, ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı, özel hayata saygı hakkı, etkin soruşturma hakkına ilişkin maddeler kapsamında verildiği,

2- Bakanlığımız, AİHM kararları gereği tazminat ödemelerine 1 Haziran 2012 tarihinde başlamıştır. AİHM tarafından verilen tazminat kararı, dostane çözüm ve tek taraflı deklarasyon sonucu yapılan ödemeler dahil olmak üzere başvuranlara, 1 Haziran ve 31 Aralık 2012 tarihleri arasında 1.707.060 Avro, 2013 yılında 3.963.011 Avro, 2014 yılında 4.801.306 Avro, 2015 yılında 1.503.154 Avro, 01/08/2016 tarihi itibarıyla 1.821.757 Avro tazminat ödendiği,

3- Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından AİHM kararları kapsamında yapılan her tazminat ödemesi sonrasında, ödeme evrakının ilgisine rücu edilmek üzere Maliye Bakanlığına gönderildiği, rücu yoluna ilişkin başka bir işlem yapılmadığı,

Bakanlığımız kayıtlarından anlaşılmıştır.

IV- A) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 46. maddesi uyarınca taraf devletler AİHM tarafından verilen kararlara uymayı taahhüt etmiş olup, söz konusu kararların icra süreci Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından takip edilmektedir. Taraf devletler ihlâl kararlarını icra ederken gerekli bireysel ve genel önlemleri almakla yükümlüdür. Bireysel önlemler; Sözleşmede korunan hakların ihlâl edildiği iddiasıyla AİHM'e başvuran kişinin ihlâl nedeniyle katlanmak zorunda kaldığı tazminat ödeme, yeniden yargılama gibi tüm olumsuzlukların mümkün olduğu ölçüde giderilmesi olarak tanımlanırken, genel önlemler bahse konu ihlâlin bir daha tekrar etmemesini sağlamak amacıyla atılan mevzuat değişikliği, içtihat değişikliği gibi adımlar olarak nitelendirilebilir. Bununla birlikte, söz konusu icra sürecinin nasıl ve hangi yöntemlerle yürütüleceği hususu, ikincillik prensibi gereği, ilgili devletin takdir yetkisi içindedir.

B) Ülkemizde bu kapsamda insan hakları standardını yükseltmek adına önemli adımlar atılmış, 2012 yılında AİHS mekanizmasının temel prensibi olan ikincillik ilkesi çerçevesinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu açılmış, 2013 yılında 6384 sayılı "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Olan Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun" ile İnsan Hakları Tazminat Komisyonu kurulmuş ve 6459 sayılı "İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir.

C) Öte yandan, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı" 24/02/2014 tarihinde Bakanlar Kurulu kararıyla kabul edilmiş ve 01/03/2014 tarihli ve 28928 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Söz konusu Eylem Planı, 14 ana amaçtan oluşmaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için 46 hedef belirlenmiş olup, söz konusu hedeflere ulaşılması maksadıyla yapılacak 128 faaliyet de her bir hedefin altında ayrı ayrı açıklanmıştır. Söz konusu eylem planı çerçevesinde; Ülkemizde insan hakları alanında farkındalık arttırarak standartların daha da geliştirilmesi ve bu kapsamda atılacak adımların tespit edilerek gerekli çalışmaların yapılması amaçlanmaktadır.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼Đ¼

V- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluylla yapılan yazışmaya verilen 22/08/2016 tarihli cevapta;

Hâkim ve Savcı Şikâyet Bürosu kayıtlarının tetkiki sonucunda, 2014 yılı Haziran ayında kurulan Sulh Ceza Hâkimlikleri ile ilgili olarak 22/08/2016 tarihi itibarıyla hâkim ve savcılar hakkında açılan 614 şikayet dosyası bulunduğu, bu şikayet dosyalarından 46'sının rüçü dosyası olduğu,

Açılan dosyaların 140'ının dilekçe aşamasında olduğu, 23'ü hakkında inceleme izni, 4'ü hakkında soruşturma izni verildiği, birleştirme kararı verilen 44 dosya bulunduğu, dosyaların 375'inde şikâyetin işleme konulmaması, 27'sinde soruşturma izni verilmesine yer olmadığı, 1'inde ise görevsizlik kararı verildiği,

Bildirilmiştir.

VI- Öte yandan, soru önergesinde yer alan diğer hususlarla ilgili olarak Maliye Bakanlığının 15/08/2016 tarihli ve 14675 sayılı yazısı ilişiktir.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü

Sayı : 26660611-640-[46837]- **14675**
Konu : Yazılı Soru Önergesi

15/08 2016

ADALET BAKANLIĞINA
(Kanunlar Genel Müdürlüğü)

İlgi : 11.07.2016 tarihli ve 3137 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ile; Antalya Milletvekili Çetin Osman BUDAK tarafından Bakanlığınıza yöneltilen 7/3488 Esas numaralı soru önergesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereğince cevaplandırılabilmesi için Bakanlığımızın görüş ve bilgisi istenilmiştir.

Söz konusu yazılı soru önergesinde yer alan 1, 2 ve 3 numaralı sorulara ilişkin olarak yapılan değerlendirmede;

1- Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) yapılan başvuruların takibi, 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 inci maddesinin 2 inci fıkrasının (h) bendine göre Dışişleri Bakanlığı ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 13/A maddesine, 650 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 1 inci maddesi ile eklenen fıkra gereğince kurulan Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve uygulamasıyla ilgili istatistik çalışmalarını yapmak adı geçen dairenin görevleri arasında sayılmaktadır. Bu nedenle sadece Bakanlığımızı ilgilendiren başvurulara ilişkin görüş talep edilen dosyalar tarafımıza bildirilmekte olup, AİHM'e yapılan başvuruların tümü Bakanlığımıza iletilmemektedir.

2- 2004 yılına kadar genel bütçeli idarelerin ilama bağlı borçları Bakanlığımız tarafından ödenmekte iken 2004 yılından itibaren analitik bütçeye geçilmesi nedeniyle yargılama giderleri ve ilama bağlı borçlar davanın tarafı olan idarelerin kendi bütçelerinden ödenmeye başlanılmıştır.

Bu nedenle AİHM'e yapılan başvuruların sayısı, sebep ve sonuçları, yapılan ödemeler ve miktarları gibi konularla ilgili en sağlıklı bilgi ve sayısal veriler Dışişleri Bakanlığı'ndan ve takip sürecine kanunen iştirak edildiği tarih itibarıyla Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığından temin edilebilecektir.

Bilgi için Zeliha Duygu GÜNEY
Hazine Avukatı
Telefon (312) 445 13 30

AİHM'in kararlarında kamu görevlilerine ilişkin bir kusur değerlendirmesi yapılmamaktadır. Bu nedenle, hükmedilen tazminatların ödendiğine dair bilgi ve belgeler Bakanlığımıza intikal ettiğinde, Bakanlığımızca başvuru konusu olayların ilgili bulunduğu İdarelerden, kamu görevlilerinin kişisel sorumluluklarının olup olmadığının, sorumluluk söz konusu ise rücu davasına esas olmak üzere sorumluların açık kimlik bilgilerinin ve tebligata elverişli adreslerinin bildirilmesi talep edilmektedir. İlgili idarelerce verilerin bildirilmesi ve 659 sayılı KHK hükümleri çerçevesinde dava açılmasının talep edilmesi üzerine, bu kişiler aleyhine rücu tazminat davaları açılmaktadır. Ancak bu davalara ilişkin olarak Bakanlığımızda ayrıntılı bir veri bulunmamaktadır.

3- 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141 ve devamı maddeleri uyarınca; koruma tedbirleri nedeniyle açılan tazminat davaları sonucunda Ağır Ceza Mahkemelerince verilen kararlar gereğince yapılan ödemeleri müteakip, ilgili idarelerden, ödemenin rücu edilip edilemeyeceği hususunun değerlendirilmesi ve rücu edilmesi gerektiği takdirde sorumluların kimlik bilgileri ile tebligata elverişli adreslerinin bildirilmesi talep edilmektedir. Ancak, münhasıran bu davalara ilişkin Bakanlığımızda istatistiki veri bulunmamaktadır.

Söz konusu soru önergesine ilişkin olarak yöneltilen diğer sorulardaki hususların ise Bakanlığımızla ilgisi bulunmadığı değerlendirilmiştir.

Bilgilerine arz ederim.

Naci AGBAL
Bakan

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR

Bilgi için: Zeliha Duygu GÜNEY
Hazine Avukatı
Telefon (312) 415 13 30